

Naturskyddsföreningens rekommendationer för lokalisering av vindkraft

Naturskyddsföreningen anser att vindkraften ska spela en viktig roll i den framtida elförsörjningen, som enligt vår vision ska vara baserad på förnybara energikällor. Grundbulten i en samlad plan för bättre hushållning är besparing och effektivisering. Där finns fortfarande mycket stor potential. Förslaget om "vita certifikat", som Naturskyddsföreningen länge drivit, som tvingar elleverantörerna till effektiviseringsåtgärder, vinner steg för steg stöd i politiska sammanhang.

I rekommendationerna anges ett antal omständigheter som innebär att lokalisering av vindkraft är olämpligt. I det enskilda fallet kan det naturligtvis finnas ytterligare starka skäl till att en viss plats är olämplig för energianläggningar, och föreningen förbehåller sig rätten att ha synpunkter på lokaliseringar även av andra skäl. Det bör tilläggas att det finns gott om platser kvar i Sverige med goda förutsättningar att bygga vindkraftsverk, även efter det att hänsyn tagits till dessa rekommendationer.

Naturskyddsföreningens övergripande mål är att komma bort från beroendet av fossila bränslen och kärnkraft. Samtidigt är det nödvändigt att negativa miljöeffekter från elproduktionen minskar. Som ett led i att driva på utvecklingen i den riktningen introducerade föreningen 1996 Bra Miljöval el, en miljömärkning av elleveranser. Bra miljöval el ställer också högre krav på de förnybara energikällorna än något annat system.

I vår vision svarar vindkraften för minst 7 TWh omkring år 2010 och för kanske 30 TWh år 2030. Riksdagen har antagit ett planeringsmål på 10 TWh till 2015. Energimyndigheten har föreslagit ett nytt planeringsmål på 30 TWh till 2020. Om inte känsliga och skyddsvärda områden undantas från planering avstyrker föreningen förslaget, eftersom det finns risk för att en alltför snabb utbyggnad då hotar områden med höga naturvärden.

Stor hänsyn till naturvärden måste tas, så att inte skador uppstår eller värdefulla och viktiga områden förstörs. På ett tidigt stadium bör "stoppområden" pekats ut. I Skottland har karteringsmetoder för att identifiera potentiella konfliktområden när det gäller fåglar tagits fram, något som är till stor hjälp inte minst för vindkraftföretagen. Vårt system Bra Miljöval el innehåller kriterier för lokalisering av vindkraftverk utifrån naturvårdssynpunkt.

Det bör anmärkas på att kunskapsluckorna alltså är stora när det gäller vindkraftens påverkan på naturen, särskilt när det gäller större vindkraftsparker på platser som korsas av flyttande fåglar och fiskreproduktionen på grunda havsbottnar.

1. Vindkraft ska inte lokaliseras till platser som omfattas av skydd enligt miljöbalken eller balkens övergångsregler; inte i nationalparker, riksintressanta områden för naturvård och friluftsliv, områden som listats i miljöbalkens 4 kapitel. Inte heller i naturreservat, natura 2000-områden, nationalstadsparker, biotopskyddsområden, fågelskyddsområden, sälskyddsområden eller områden som omfattas av landskapsbildsskydd eller strandskydd. Områden som skyddas av internationella naturvårdskonventioner får inte komma ifråga. Anläggningar ska inte heller placeras i nära anslutning till sådana områden, om det finns risk för störningar.
2. Lokalisering av vindkraft bör vidare inte placeras i känsliga eller skyddsvärda områden.
Exempel på känsliga och skyddsvärda områden är:
  - Restområden med relativt opåverkad skog i norra Norrland,

- Lokaler där många rovfåglar ansamlas och landskapskorridorer där rovfåglar och andra större segelflygande fåglar som tranor mm i stora skaror passerar under flyttningen,
  - Nära häckningsplatser för rovfåglar och rödlistade fåglar.
  - Koncentrationsområden för fladdermöss, t ex viktiga flyttstråk.
  - Områden med rödlistade arter, om dessa kan påverkas negativt. Även förekomst av arter upptagna i EU:s fågel- och art- och habitatdirektiv bör vara anledning till allvarliga överväganden om inte andra platser är lämpliga.
3. Vindkraftsanläggningar ska inte heller förläggas till platser som kan innebära onödiga faror för omkringboende eller passerande på grund av t.ex. ivägslungad is eller fallande maskindelar. Särskilt stor försiktighet måste iakttas där människor uppehåller sig i större utsträckning – som vid populära utflyktsmål, väl frekventerade stigar och i närheten av skolor och daghem.
4. Kumulativa effekter måste beaktas vid lokalisering av vindkraftsanläggningar, så att det till exempel inte blir alltför långt mellan ostörda rastplatser för flyttande fåglar, eller alltför stor andel av ekologiskt viktiga utsjöbankar och viktiga föryngringsplatser till havs för fisk tas i anspråk.
5. Naturskyddsföreningen har pekat ut ett antal specifika områden som inte ska komma ifråga för vindkraftsetablering i miljömärkningskriterierna för Bra miljöval på elmarknaden. Här anges merparten av de viktigaste fågelsträcken och fågelrastplatserna i Sverige. Urvalet utgår från två kategorier av områden:
- Områden utpekade som viktiga fågelområden, IBA, av Birdlife International
  - Områden där stora mängder flyttfåglar passerar under vår och höst.

Vissa är redan skyddade som naturreservat och omfattas därmed av undantag enligt grupp 1 i Bra miljövalkriterierna. Kustregioner med särskilt hög andel flyttande sjöfåglar är delar av Västkusten, Falsterbo, Blekinges sydöstra del, Kalmar sund, Ölands östkust, Gotlands östkust, östra Uppland och Holmöarna. Listan revideras regelbundet.

Viktiga flyttfågelsträck

- Björns skärgård, Uppland
- Gräsö skärgård och Örskär, Uppland
- Delar av Gotlands kust, fågelskyddsområden, naturreservat och Ramsar-område
- Delar av Ölands kust, fågelskyddsområden, naturreservat och Ramsar-område

Viktiga fågelrastplatser

- Gräsö skärgård, Uppland
- Stockholms yttre skärgård
- Sankt Anna skärgård, Östergötland
- Delar av Gotlands kust, fågelskyddsområden och naturreservat
- Delar av Ölands kust, fågelskyddsområden och naturreservat
- Nordostskånska kusten
- Stigfjorden, Västergötland
- Torslandaviken, Västergötland
- Kungsbackafjorden, Västergötland
- Båtafjorden, Halland
- Skälderviken, Skåne
- Kilsviken, Värmland

Stora häckningskolonier av sjöfåglar:

- Skvolpen, Norrbotten
- Bonden, Västerbotten

- Gnäggen, Västernorrland
- Danskär-Örskär, Östergötland

Områden där stora mängder flyttfåglar passerar under vår och höst:

- Bjuröklubb, Västerbotten
- Korsholmsudden, Hälsingland
- Skatön, Hälsingland
- Storjungfrun, Hälsingland
- Eggegrund, Gästrikland
- Inre delen av Gävlebukten, Gästrikland
- Öregrundsgrepen
- Skatudden, Uppland
- Rönnskärs udde, Uppland
- Skaten, Uppland
- Horsten, Uppland
- Söderarm, Uppland
- Huvudskär, Sörmland
- Landsort, Sörmland
- Häradsskär, Östergötland
- Hartsö-Enskär, Östergötland
- Hoburgs bank, Gotland
- Norra Midsjöbanken
- Kalmarsund, hela sträckan närmast Ölandskusten
- Hanö, Blekinge
- Kustavsnittet Simrishamn – Kåseberga, Skåne
- Höllviken, Skåne
- Kustavsnittet Torekov-Båstad-Mellbystrand-Kullaberg, Skåne/Halland
- Glommen, Halland
- Nidingen, Halland
- Hönös västsida, Västergötland
- Väderöarna, Bohuslän
- Ramvikslandet – Sotenäs, Bohuslän
- Malön, Halland
- Tistlarna, Västergötland
- Vinga, Västergötland
- Koster, Bohuslän
- Lilla Middelgrund, Halland
- Värmlandsnäs, Vänerens NV del, Värmland
- Vänerens östra strand, Värmland/Västergötland